

LEGAL TECH VOSITALARI ADVOKAT ISH SAMARADORLIGIGA QANDAY TA'SIR QILADI?

Abdunabiyev Shoxruxbek Ne'matilla o'g'li

Toshkent davlat yuridik universiteti 1- bosqich talabasi

abdunabiyevshoxrux5@gmail.com

+998971737270

Annotatsiya: Raqamli texnologiyalar inqilobi yuridik amaliyotning tub mohiyatini o'zgartirmoqda. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi - ayni shu o'zgarishlar davrida O'zbekiston advokatlik amaliyotiga yuridik texnologiyalar (LegalTech) vositalarining kirib kelishi samaradorlikka va ish o'rinlari tuzilmasiga qanday ta'sir ko'rsatayotganini o'rganishdan iborat. Tadqiqot sifatli komparativ-huquqiy metodologiya asosida olib borilib, "Adliya-2030" va "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyalari hamda PF-5987, PF-5997, PF-6079 farmonlari kontekstida tahlil qilindi. Shuningdek, global LegalTech bozorining jadal o'sishi kabi statistikalar lokal sharoitga moslashtirib baholandi¹. Natijalar shuni ko'rsatdiki, hujjat avtomatlashtirish vositalari advokatlarning hujjat tayyorlash vaqtini o'rtacha **54 %** gacha qisqartirishi mumkin, biroq bu samaradorlik ularning raqamli tayyorgarligi darajasiga bevosita bog'liq. LegalTech an'anaviy, takrorlanuvchi ishlarni qisqartirgan holda, "LegalTech mutaxassisi" kabi yangi kasblarni shakllantirmoqda. Xulosa qilib aytganda, tadqiqot O'zbekiston yuridik tizimida raqamli texnologiyalarni amaliy integratsiya qilish va yuridik kadrlarni innovatsion malaka oshirishga yo'naltirish zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: LegalTech, raqamli transformatsiya, advokatlik amaliyoti, avtomatlashtirish, O'zbekiston, raqamli huquq.

¹ Legal Technology Market Report 2024–2030
<https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/legal-technology-market> (murojaat qilingan sana: 01.11.2025).

Abstract: The digital technology revolution is transforming the very essence of legal practice. This study aims to analyze the impact of legal technology (LegalTech) tools on the efficiency and employment structure within the legal profession in Uzbekistan. The research employs a qualitative comparative-legal methodology within the context of national strategies such as “Justice-2030” and “Digital Uzbekistan-2030,” as well as presidential decrees PF-5987, PF-5997, and PF-6079. The rapid growth of the global LegalTech market is evaluated with adaptation to local conditions². Findings reveal that document automation tools can reduce lawyers’ document preparation time by up to 54%, though efficiency remains closely linked to their digital literacy level. LegalTech is not only reducing repetitive administrative tasks but also generating new roles, such as “LegalTech Specialist.” The study highlights the necessity of practical integration of digital technologies into the legal system and the continuous development of innovative competencies among legal professionals.

Keywords: LegalTech, digital transformation, legal practice, automation, Uzbekistan, digital law.

Аннотация: Революция цифровых технологий радикально меняет сущность юридической практики. Цель данной статьи - проанализировать влияние инструментов юридических технологий (LegalTech) на эффективность и структуру занятости в адвокатской деятельности Узбекистана. Исследование основано на качественной компаративно- правовой методологии и проведено в контексте национальных стратегий

«Юстиция-2030» и «Цифровой Узбекистан-2030», а также указов Президента ПФ-5987, ПФ-5997 и ПФ-6079. Быстрый рост мирового

рынка LegalTech оценен с учетом локальных условий³. Результаты показывают, что использование инструментов автоматизации документов может сократить время подготовки юридических материалов в среднем на

54 %, однако эффективность напрямую зависит от уровня цифровой подготовки юристов. LegalTech не только снижает объем рутинных задач, но и формирует новые профессии, такие как «специалист по LegalTech». Исследование подчеркивает необходимость практической интеграции цифровых технологий в правовую систему и повышения инновационной квалификации юридических кадров.

Ключевые слова: LegalTech, цифровая трансформация, адвокатская практика, автоматизация, Узбекистан, цифровое право.

I. Kirish

So‘nggi o‘n yilliklarda raqamli texnologiyalar global iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirdi. Yuridik soha ham bu jarayondan chetda qolmadi; aksincha, u hozirda eng jadal transformatsiya yo‘lini bosib o‘tayotgan sohalardan biriga aylandi. Asosiy e‘tibor “LegalTech” (Yuridik Texnologiya) ga qaratilgan bo‘lib, bu atama huquqiy xizmatlarni avtomatlashtirish, hujjatlar bilan ishlashni raqamlashtirish, ma‘lumotlarni tezkor tahlil qilish va sud jarayonlarini optimallashtirishga qaratilgan texnologiyalar majmuini anglatadi.

LegalTech evolyutsiyasi texnologik taraqqiyotga mos ravishda bir necha tarixiy bosqichlarda kechdi:

LegalTech 1.0 (1990–2000): Hujjatlarni raqamlashtirish, matn muharrirlari va elektron bazalar asosida yuridik ish yuritishni avtomatlashtirishga o‘tish.

LegalTech 2.0 (2000–2015): Bulutli texnologiyalar, onlayn yuridik xizmatlar va masofaviy yuridik maslahat platformalarining (LegalZoom, Rocket Lawyer kabi) paydo bo‘lishi bilan xizmatlarning mijozga qulayligi oshdi.

LegalTech 3.0 (2015–hozir): Sun‘iy intellekt (AI), tabiiy tilni qayta ishlash (NLP), blokcheyn va "aqlli shartnomalar" (smart contracts) asosidagi ilg‘or tizimlarning keng qo‘llanilishi, bu esa nafaqat samaradorlikni, balki huquqiy xizmatlarning mohiyatini ham o‘zgartirmoqda.

Bugungi kunda LegalTech nafaqat yirik yuridik firmalar faoliyatida, balki kichik advokatlik byurolarida ham hujjat tayyorlash, ma‘lumot qidirish va mijozlar bilan muloqot jarayonlarini soddalashtirib, global LegalTech bozorini jadal o‘stirishga xizmat qilmoqda. Masalan, 2024-yilda global bozor taxminan USD 26,702 millionga baholangan bo‘lib, 2030-yilgacha USD 46,767.9 milliongacha o‘sishi prognoz qilinmoqda.

O‘zbekiston ham bu global transformatsiya va "Raqamli Adliya" konsepsiyasidan chetda qolmadi⁴. OECD va Jahon Banki tomonidan huquq ustuvorligini mustahkamlashning asosiy sharti sifatida ko‘rilayotgan raqamli islohotlar O‘zbekistonda ham davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylangan. “Raqamli O‘zbekiston–2030” strategiyasi, “Adliya–2030” dasturi hamda Prezident farmonlari PF–5987, PF–5997, PF–6079 sud-huquq tizimini raqamlashtirish, "Yuridik yordam" kabi axborot tizimlari orqali xizmatlarni onlayn shaklga o‘tkazish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlarni belgilab berdi. Bu jarayon raqamli davlat xizmatlarini yuridik amaliyot bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri bog‘laydi va advokatlik faoliyatini majburiy ravishda raqamli infratuzilmaga moslashtirishni talab qiladi.

⁴ **Arizton Advisory & Intelligence.** Legal Tech Market Outlook 2023–2029 [Elektron resurs]. – URL: <https://www.arizton.com/market-reports/legal-tech-market> (murojaat qilingan sana: 01.11.2025).

Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqot O‘zbekistonning milliy strategik hujjatlari kontekstida LegalTechning amaliy ta‘sirini tahlil qiladi va quyidagi asosiy savollarga javob izlaydi:

Qaysi advokatlik vazifalari (masalan, standart hujjat tayyorlash, huquqiy tadqiqot) LegalTech vositalari orqali samarali avtomatlashtirilishi mumkin va O‘zbekistondagi samaradorlik oshishi qanday baholanadi?

LegalTech vositalarining joriy etilishi advokatlarning ish unumdorligini qanchalik oshiradi va bu, xalqaro ko‘rsatkichlardan farqli o‘laroq, mahalliy "raqamli tayyorgarlik" omiliga bog‘liqmi?

Yangi texnologiyalar an‘anaviy ish o‘rinlari qisqarishiga olib keladimi va "LegalTech mutaxassisi" kabi yangi kasbiy rollarga qanday ta‘sir ko‘rsatadi?

II. Metodologiya

Ushbu tadqiqot sifatli komparativ-huquqiy va tizimli analitik metodlar asosida olib borildi. Tadqiqotning metodologik yondashuvi ikkita asosiy bosqichdan iborat bo‘ldi: normativ-huquqiy tahlil va qiyosiy-statistik baholash.

Normativ-Huquqiy Asoslar

O‘zbekistonning raqamli transformatsiya siyosatini tahlil qilish uchun asosiy birlamchi manbalar sifatida quyidagilar o‘rganildi:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–5987, PF–5997, PF–6079 sonli farmonlari va “Raqamli O‘zbekiston–2030”, “Adliya–2030” strategiyalarining Advokatlik faoliyatiga taalluqli qismlari.

Adliya vazirligining rasmiy axborot portallari, xususan, “Yuridik yordam” axborot tizimi va boshqa raqamli tashabbuslarining advokatlar uchun yaratgan amaliy imkoniyatlari.

Qiyosiy-Statistik Baholash va "Raqamli Kontekstualizatsiya"

O'zbekistonda LegalTech vositalarining joriy etilishi bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri o'lgan empirik ma'lumotlar yetishmasligini inobatga olgan holda, tadqiqot "Raqamli Kontekstualizatsiya" metodidan foydalandi. Bu metod:

Global O'lgovlar Tahlili: LegalTechning samaradorligiga oid jahonning nufuzli manbalari orqali yuridik jarayonlarda erishilgan maksimal samaradorlik (vaqt tejashi, xato kamayishi) ko'rsatkichlarini tizimlashtirish.

Mahalliy Moslashtirish: Olingan global samaradorlik ko'rsatkichlarini O'zbekiston sharoitiga moslashtirish uchun "Raqamli Tayyorgarlik Indeksi (RTI)" deb nomlangan nisbiy baholash omili qo'llanildi.

RTI Omili: Advokatlar orasida raqamli infratuzilmaning tarqalish darajasi, yuridik axborot tizimlaridan foydalanish ko'rsatkichlari va kadrlar malakasining mavjud holati kabi omillarni nazarda tutgan holda, global maksimal samaradorlikning taxminan 0.6 gacha realizatsiya bo'lish ehtimoli gipotetik tarzda qabul qilindi.

Izoh: Ushbu metodologiya, empirik ma'lumotlar yig'ilgunga qadar, O'zbekiston advokatlik amaliyotida LegalTechning ehtimoliy salohiyatini (Potential Impact) ilmiy asoslashga xizmat qiladi. Kelgusida tadqiqot bu RTI omilini mahalliy advokatlar orasidagi so'rovnoma natijalari orqali tasdiqlashni talab qiladi.

Bu usullar majmui tadqiqotning nazariy asoslarini mustahkamlab, LegalTech vositalarining O'zbekiston yuridik tizimiga nisbatan samaradorlikdagi taxminiy ulushini aniqlash imkonini beradi.

III.Natijalar

O'tkazilgan tahlil va qiyosiy baholash natijalari O'zbekiston advokatlik amaliyotida LegalTech vositalarining samaradorlik va kadrlar tuzilmasiga ta'sirini to'rtta asosiy yo'nalishda ko'rsatdi.

Hujjat Avtomatlashtirish Tizimlarining Samaradorligi

Hujjat generatorlari va avtomatlashtirish tizimlari advokatlarning shartnoma, da'vo arizasi, murojaatnoma kabi huquqiy hujjatlarni tayyorlashga sarflanadigan vaqtini keskin qisqartirish imkonini beradi. Global darajada bu vositalar ish vaqtini nazariy jihatdan 90% gacha qisqartirishi mumkin. Biroq, tadqiqotimizda qo'llanilgan Raqamli Tayyorgarlik Indeksi (RTI 0.6) hisobga olingan holda, O'zbekiston sharoitida erishilishi mumkin bo'lgan amaliy vaqt tejash taxminan 54% atrofida baholanmoqda. Bu natija advokatlarga takrorlanuvchi, texnik vazifalardan ozod bo'lish va huquqiy strategiya, shuningdek, mijozlar bilan ishlashga ko'proq vaqt ajratish imkonini yaratadi.

AI-Asosidagi Yuridik Qidiruv Tizimlaridan Foydalanish

Sun'iy intellekt (AI) asosidagi huquqiy ma'lumotlar bazalari, normativ- huquqiy hujjatlarni tahlil qilish va sud amaliyotini o'rganishda inqilobiy o'zgarishlar yaratmoqda. Xalqaro amaliyotga ko'ra, 2025-yilga oid Amerika Advokatlar Assotsiatsiyasi (ABA) so'rovi natijasiga ko'ra, advokatlarning 54%i hujjat tahlili va loyihalashtirish uchun AI-dan faol foydalanmoqda⁵. O'zbekistonda mahalliy huquqiy ma'lumotlar bazalariga AI-integratsiyasi hali boshlang'ich bosqichda ekanligi sababli, bu ko'rsatkich taxminan 30-40% **oralig'ida** bo'lishi mumkin deb baholanadi. Bu esa yuridik tadqiqotlar jarayonidagi xatolarni kamaytirish va tezlikni oshirish imkoniyatini ko'rsatadi.

Elektron Sud va Raqamli Xizmatlar Infratuzilmasi

O'zbekistonda "Yuridik yordam" axborot tizimi va sud jarayonlarining raqamlashtirilishi LegalTech uchun mustahkam institutsional zamin yaratmoqda. Ushbu tizim orqali advokatlarning onlayn murojaatlari va elektron hujjat almashinuvi soni yildan-yilga oshishi kuzatilmoqda. Bundan tashqari, 2025-yil may oyida Oliy Majlis palatalarida sun'iy intellektni huquqiy tartibga soluvchi birinchi qonun loyihasi muhokama qilinayotgani LegalTech sohasining mamlakatda faqat texnologik emas, balki huquqiy asoslari ham jadal yaratilayotganidan dalolat beradi⁶.

4. Ish O'rinlari Tuzilmasidagi O'zgarishlar

LegalTech texnologiyalarining joriy etilishi advokatlik firmalarida takrorlanuvchi, ma'muriy vazifalarni (masalan, hujjatlar yig'ish, standart

⁵ **American Bar Association.** Survey on Legal Tech Trends, March 3, 2025 [Elektron resurs]. – URL: https://www.americanbar.org/groups/law_practice/publications/techreport/ (murojaat qilingan sana: 01.11.2025).

⁶ **Dentons.** First AI Bill Reaches Uzbekistan Parliament, May 6, 2025 [Elektron resurs]. – URL: <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2025/may/06/ai-bill-uzbekistan-parliament> (murojaat qilingan sana: 01.11.2025).

kiritish) qisqartirish tendensiyasini keltirib chiqaradi. Shu bilan birga, bu jarayon yangi, analitik va texnik ko'nikmalarni talab qiluvchi lavozimlarni vujudga keltirmoqda. Xususan, "LegalTech mutaxassisi", "AI-moderator" va "huquqiy avtomatlashtirish injeneri" kabi yo'nalishlar shakllanmoqda. Global hisobotlarga ko'ra, yuridik firmalarning 73% ga yaqini o'z ishini tashkil etishda bulut asosidagi platformalarga o'tmoqda, bu esa O'zbekiston uchun kadrlar malakasini qayta yo'naltirish zarurligini ko'rsatadi⁷.

IV.Muhokama

Olingan natijalar O'zbekistonda LegalTech vositalarini joriy etish jarayoni yuqori nazariy salohiyatga egaligini tasdiqlaydi. Hujjat avtomatlashtirish va AI-tadqiqot tizimlari orqali erishilgan 54% vaqt tejash imkoniyati, advokatlik amaliyotining sifatini keskin oshirishga xizmat qiladi. Biroq, bu samaradorlikning real namoyon bo'lishi bevosita ikki muhim omilga bog'liq: mahalliy kadrlar malakasi va raqamli infratuzilmaning rivojlanish darajasi.

Tizimli Cheklovlar va Malaka Masalasi:

Bizning "Raqamli Tayyorgarlik Indeksi" (RTI) asosidagi baholashimiz shuni ko'rsatdiki, global 90% lik samaradorlikka erishish uchun advokatlar nafaqat texnologiyani joriy etishi, balki undan to'g'ri foydalanishi kerak. Shu sababli, LegalTechning joriy etilishi faqat texnologik masala emas, balki professional kompetensiyani qayta shakllantirish masalasidir. Advokatlardan endi nafaqat huquqiy bilim, balki raqamli savodxonlik, axborot xavfsizligi ko'nikmalari va AI tahlillarini tanqidiy talqin qilish qobiliyati talab etiladi.

Etik va Huquqiy Javobgarlik Dilemmalari:

LegalTechning kengayishi bilan yuridik tizimda yangi, murakkab etik va huquqiy muammolar paydo bo'ladi. Muhokamaning asosiy yo'nalishi - bu **javobgarlikning taqsimlanishi**.

⁷ **Thomson Reuters.** The State of the Legal Market Report 2025 [Elektron resurs]. – URL: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/legal/the-state-of-the-legal-market-2025/> (murojaat qilingan sana: 01.11.2025).

V.Xulosa

O'tkazilgan tadqiqot shuni tasdiqlaydiki, LegalTech vositalari O'zbekiston advokatlik amaliyotini samaradorlik, shaffoflik va tezkorlik nuqtai nazaridan yangi bosqichga olib chiqish uchun salmoqli potentsialga ega. Hujjat

avtomatlashtirish tizimlari, AI-asosidagi huquqiy qidiruv platformalari va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan raqamli sud tizimlari ("Yuridik yordam") advokatlarning takrorlanuvchi texnik vazifalardan ozod bo'lishiga, va natijada, murakkab huquqiy masalalar va mijozlarga strategik xizmat ko'rsatishga ko'proq e'tibor qaratish imkonini yaratadi.

Tadqiqotning yakuniy xulosasi shuni ta'kidlaydiki, O'zbekiston advokatlik amaliyotida muvaffaqiyatga erishishning kaliti texnologiyani shunchaki yordamchi vosita sifatida ko'rishda emas, balki uni advokatning strategik hamkoriga aylantirishdadir. Bu yondashuv mamlakatning "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasiga muvofiq, huquqiy xizmatlarni yangi, sifatli va raqobatbardosh darajaga ko'tarish imkonini beradi¹⁰.

Foydalanilgan adabiyotlar

Grand View Research. (2024). *Legal Technology Market Report 2024- 2030*.

Arizton. (2024). *Legal Tech Market Outlook 2023-2029*.

American Bar Association. (2025, March 3). *Survey on Legal Tech Trends*.

Dentons. (2025, May 6). *First AI Bill Reaches Uzbekistan Parliament*.

DLA Piper. (2024). *Data Protection Laws in Uzbekistan*.

Thomson Reuters. (2025). *The State of the Legal Market Report*.

¹⁰ **GlobalTechAward**. The Rise of Legal Technology: Transforming the Legal Landscape, 2023 [Elektron resurs]. – URL:

<https://globaltechaward.com/articles/legal-technology-transforming-landscape>
(murojaat qilingan sana: 01.11.2025)